

Hétről Hétre

A MAGYAR HIRLAP SZÉPIRODALMI MELLÉKLETE

Olasz repülők Bécs felett

Hogy folyt le D'Annunzio repülőgép kirándulása.

(Pesti Hirlap 1918 augusztus 10)

BÉCS, augusztus 9. (Hivatalos.) Ma reggel Bécs felett olasz repülők jelentek meg és röpiveket dobtak le.

Bécs, augusztus 9. (A Pesti Hirlap tudósítójának távirata.) Ma délelőtt tíz óra felé hét vagy nyolc olasz repülőgép jelent meg Bécs város felett, amelyekből német nyelvű röpecédulákat dobtak le az utcákra. Mintegy fél óra múlva az aeroplánok déli irányban eltávoztak. Az ellenséges repülők mintegy 7-800 méter magasságban repültek és egyenesen a város központja felé tartottak. Amikor az ellenséges repülők körülbelül a Margarethen kerületéhez és a Wieden déli részéhez értek el, kezdték a röpecédulákat egész tömegekben ledobálni. A ledobáláshoz a jelet a repülőraj élén haladó aeroplán adta meg, amelyről az első röpecédulát dobták le. Egyszerre látni lehetett, amint két repülőgép szelid ívben kelet felé kanyarodott el, míg a többiek dél felé, a Duna csatornája irányában eltűntek. Amikor körülbelül ebbe a vonalba értek, kört irtak le kelet felé és a város déli része felé tértek vissza. Több repülőgép görbe vonalakat irt le, úgy, hogy az volt a látszat, hogy az olaszok művészi produkciókat akarnak a levegőben végezni. A repülőgépek ezután a kilencedik kerület és a Josephstadt felé kerültek és ott is röpecédula csomagokat dobáltak le. Ezután dél felé fordultak és mintegy husz perc múlva eltűntek a bécsiek szeme elől.

Az utcákon vad hajsza indult a ledobott röpecédulák után, — melyeket mindenféle hirtelen a csoportokban verődött közönség olvasta. A röpecédulák a város különböző részeiben estek le. Így nagyobb számban a fogadalmi templom környékén, hol a katonai parancsnokság is van, sokat szórtak le a kilencedik kerületben, továbbá az 5. és 12-dik kerületekben, továbbá a belvárosban, ahol a röpivek a hadügyminisztérium épülete előtti téren estek le.

A repülőgépeken tisztán lehetett látni az olasz zászlót, mert egyes helyeken meglehetősen mélyen ereszkedtek le, az olasz repülők kétféle cédulákat dobtak le a földre.

A röpecédulákat csakhamar á-

rulni kezdték, áruk egyre magasabbra szökött fel, és nem telt bele néhány perc, husz-harminc koronát is adtak egy röpecéduláért. A ledobott cédulák egy része az olasz színeket tüntette fel, a savoy ház címerével ellátva. A ledobott cédulák egy részét a rendőrök, katonák és tiszték gyorsan felkapkodták és elkobozták.

A FELHÍVÁS SZÖVEGE

A repülők közeledését azért nem vették észre és jelentették azonnal, mert nem voltak bombával megterhelve és rendkívül magasan repültek, azonkívül a reggeli párázásban a látás viszonyok is korlátozottak voltak. — Az egyik felhívás szövege ez:

Bécsiek! Ismerjétek meg az olaszokat!

Ha akarnók, egész tonna bombát dobhatnánk le városokra, de csak lobbogók, a szabadság lo bogójának üdvözlését küldjük.

Mi olaszok, nem polgáremberrel, aggokkal és nőekkel viselünk háborút, hanem a kormányokkal, a nemzeti szabadság ellenségeivel, a ti vak, konok és kegyetlen kormányokkal, mely sem kenyeret, sem békét nem tud nektek adni, csak gyűlölettel és csalóka reményekkel táplál benneteket.

Bécsiek, azt mondják rólatok, hogy intelligensek vagytok, mióta azonban felvettétek a porosz egyenruhát, a berlini durva fiúk színvonalára süllyedtek és az egész világ ellenetek fordul.

Akarjátok folytatni a háborút? Tegyétek meg, ha öngyilkosok akartok lenni. Mit vártok a döntő győzelemtől, amelyet porosz tábornokok ígérnek nektek. Az ő döntő győzelmük olyan, — mint az ukrainai kenyér, — az ember várja, s éhen hal, mielőtt megjött volna.

Bécs polgárai, gondoljátok meg csak, mi vár rátok. Ébredjétek fel.

Éljen a szabadság. Éljen Olaszország! Éljen az Ántánt!

A többi röpivnek, melyet D'Annunzio irt alá, hasonló tartalma van. Az olaszok az egyik ledobott papiroson jogtalanságnak és a nemzetközi joggal össze nem egyeztethetőnek mondják a brest-litovskai és bukaresti békeszerződéseket.

A közönség tájékoztatására a

következőket közöljük. A városi hatóságok a kormány illetékes hatóságaival együttesen megtették a kellő intézkedéseket, az olasz repülőgépek megjelenésének esetére és ezeket az intézkedéseket a szükséghez képest teljesebbé fogják tenni. Katonai részről máris megtették a legszélesebb óvintézkedéseket, egyrészt elhárító ütegek felállításával, a másik intézkedés pedig a repülőgépek készenlétbe helyezése. A ma itt járt repülőgépek nemcsak röpivatokat dobtak le, hanem alkalmasint fénykép felvételeket is csináltak a további terveik végrehajtásához.

A nép tehát saját érdekében cselekszik, ha az illetékes hatóságok által annak idején kihirdetett biztonsági intézkedéseket a legszigorúbban betartja.

EGY OLASZ REPÜLŐGÉP BÉCSUJHELY KÖZELÉBEN LESZÁLLT

A Bécs felett, ma megjelent olasz repülőgépek egyike a beérkezett jelentések szerint Starkau mellett Bécsujhely közelében leszállt. A gépet teljesen elégettek. Elmenekült a személyzete.

LAIBACH FELETT

Laibach, augusztus 9. — Ma délelőtt 11 órakor körülbelül hét repülőgép álló olasz repülőraj jelent meg a város fölött, nyomban délnyugati irányba fordult.

D'ANNUNZIO KEZDEMÉNYEZTE A BÉCSI UTAT. — VERONÁBÓL BÉCSBE KÉT ÉS FÉL ÓRA.

Az olasz repülőknél Bécs fölötti megjelenésével kapcsolatban még a következőkről értesülünk. Az olaszoknak, akik tegnap röpivatokat dobtak, szándéka kézenfekvő. A terv egyik kezdeményezője D'Annunzio, aki már 1917 szeptember 4-én kilenc és egy negyedórát repült több mint ezer kilométeres vonalon, rendkívüli légi akadályok, zivatar és erős szél közepette. Az utat akkor külön e célra készült repülőgép végezte és ezzel a Bécs elleni repülőátadás lehetőségét akarta bizonyítani, mint eddigi tapasztalatok mutatják, különböző kedvező körülmények összehatalkozása esetén, mindenesetre lehetséges az, hogy az ellenséges repülőraj meglehetősen mélyen tud az ellenséges ország területére behatolni. A repülők

vállalkozása az utóbbi időben az olaszok részére meglehetősen kedvezőre alakult, minthogy a legutóbb sikerült nekik egy különösen gyors repülőgépet konstruálni, amely 200 kilométeres átlagos sebesség mellett két és fél óra alatt eljuthat Veronából Bécsbe. Minthogy a bombák helyett meglehetősen nagy benzinkészletet vittek magukkal magukkal a repülőgépeken és így nagyjából vissza is tudott térni a kiindulás helyére. A néhez bombavető gép részére sokkal nehezebb volna az ut, minthogy sebességük lassabb és nem is tudnak oly magasra felszállni, melyben a repülő őrség figyelmét kikerülhetnének. Mindenesetre nincs kizárva, hogy ismételt repülőgépek jelennek meg Bécs felett és a lakosságnak csupán az ajánlható, hogy szigorúan ragaszkodjék a hatóságok biztonsági intézkedéseire.

VELENCÉBŐL INDULT EL AZ OLASZ REPÜLŐRAJ

Az olasz repülőraj érkezéséről illetőleg arról, hogy észak felé repülőraj indul, az első hír a Glan menti St. Vaitból, Karinthiából érkezett. Ebből látható, hogy a repülők kikerülték a frontot és az Adrián, valamint a Karszton át repültek. A kiindulási pont úgy látszik Velence volt, s visszarepüléskor a Steinfeldben leszállott repülőgép személyzetét még nem fogták el. A többi olasz repülő egy részét később Marburg felett látták.

EGY SZAKÉRTŐ VÉLEMÉNYE

A Neue Freie Presseben egy acronauta szaktekinély következőleg nyilatkozott az olasz repülők bécsi utjáról:

Az esemény első sorban sport-szempontról érdemel méltatást s ebből a szempont irigység nélkül el kell ismernünk, hogy teljesítmény volt. Katonai szempontból tekintve meg lehet állapítani, hogy annak lehetősége, hogy egy repülőraj bombával támadhatna meg Bécs, csekély, de nincsen kizárva. Az olasz repülők ugyanis nagy magasságban repülve tették meg az utat, ez nekik sikerülhetett is, mert a délelőtti órák kedvezőek voltak. Hogy ezt bombával megterhelve megtehesék nem igen valószínű, de nincs kizárva. Azok az olasz repülőgépek, melyek ma Bécs felett megjelentek, igen könnyű típusok.

Unghi berkek

Irta: Krudy Gyula.

Zugnak-e még az unghi berkek? — ha zugnak is, más-ként zugnak, mint régen. A Rákóczy-vitézek a homokban alusznak és minden elmullott. Az unghi berkekben az árulkodó szél a takaró gallyakat nem rejtőkődő kurucokról hajtja félre, — csak zug a szél amugy bolondjában. Én e tájon jártam és egy történetet találtam. Tegnap, vagy tegnapelőtt, — vagy nemrég, azelőtt történt: épen kocsin mentünk arra, ahol az ut szélén egy roskadt és igen szomorú régi ház álldogált. Éppen olyan vén, mint az országut, vagy tán még vénebb. A tetejét elhordta a szél, oszlopos tornácán bokrok nőttek, ajtaját, ablakát jó emberek elhurcolták. Ki lakott itt? Miért lakatlan a ház, hol egykor tán vig élet volt?

Itt Mátyás lakott és szolgálja. Mátyás egy zordon kismes volt; szolgálja Csiga, a rémlusta ember: — pajtás, ha régi krónikákban olvassz róluk, jegyezd meg és gyüred be a lapot.

Itten egykor vig élet volt, a Mátyás idejében. Az udvarház tetején a szélkakas esikorgott és a konyha körül fülét hegyezve üldögélt a házörző kuvasz. Tyúk-kapargáltak a georgina bokrok alatt és a nyitott kapun uri hintók gördültek be.

Majd jött egy ős — a nyárfák a ház körül nagyon sárgák lettek és a patak a kertalatt oly melánkóliával folydogált, mint egy öreg élet. — Az udvarházba hintók nem tértek be és a süvöltő őszi szélben, suhogó esőben a szélkakas élesen esikorgott. Mátyás ur az avart járta és görbe botjával piszkálta a leveleket. Akkor már nagyon öreg volt, fehér szakállá mellett verte és dolmánya megzöldült a régiségtől, mert szegény is lett. Csiga gondozta őt, amennyire a lusta Csigától ez tellett. A gaz felverte az udvart, eső befolyt a szobába, és az utolsó macska egy vasárnapi napon elszökött a háztól.

Egy alkonyaton vendég érkezett a házhoz. Az öreg Mátyás az ambituson üldögélt és ernyős lámpánál megsárgult ujságokat levelezett. A kakukos óra melynél ketyegett feje felett, a sárga nyárfákról a kemény levelek halk nészszel fordultak le a fűre. Világos, langyos őszi este. A vendég bejött a kapun és lassu lépésekel közeledett. Szikár, egye nes öreg ur volt, — a szomorú areu öreg urak fajtájából, akiket sok bu és bánat ért fehér korukban, ám fekete szemében egy husz éves ifju szenvedélyessége és ifjusága lóbogott.

Az ambitus lépésőjén lassan feljött. Mátyás ur felemelte a fejét és meghökkenve nézett a jövendőnyre. — Tétovázva kissé, ijedten közeledett felé,

— Emlékszik még rám? — kérde az öreg ur. — Fjatal korunkban jó barátok voltunk, sokat együtt voltunk, persze: azóta megöregedtünk:

Mátyás magas, ráncos homlokát megsimitotta és maga elé meredt.

— Régen?... Olyan ismerős nekem, uram. Hol jár erre? Mit csinált azóta... Üljön le.

Az öreg ur szeliden nézett Mátyás urra, aki zavartan tekintett az udvarra. — "Ugyan hol mászkál, Csiga? Persze, mi elszoktunk a vendéglátástól!" — mormogta.

— Régebben vig cimborá volt, Mátyás ur. Jurátus korában a cigány csak mindig muzsikált és a szép leányok annyi bukétát kaptak, amennyit azóta se.

Mátyás ur mosolygott:

— A szép leányok és a cigány... Nagyon régi dolgok. Hirtelen fontoskodva hajolt előre: — De egyszer vége lett, mert kiűtött a forradalom és elmentünk honvédnek. Ön is?...

Az öreg ur bólintott:

— Hogyne? Hát nem emlékszik? A vörössapkásoknál szolgáltunk és az isaszeghi erdőben kötöttünk barátságot, amikor ön megsebesült és én ápoltam.

Mátyás ur homlokát dörzsölgette és karikás kék szeméit kutatólag függesztette az esti vendégre.

— Akor nagyon közel voltam a másvilághoz, — mormogta halkán. — Keresztül furt egy bolond golyó. Csakugyan mellettem volt ön akkor... Ahogy belépett, mindjárt ráismertem, a szeme a régi tűzben ég, mintha semmi se mult volna el azóta.

Az öreg ur mozdulatlanul ült helyén.

— Beszéljen valamit, hogy élt azóta? Mi történt? Érdemes volt élni? — Halkan mondta ezt és az ernyős lámpát az asztal közepére tette, hogy a fény Mátyás ur arcába essen.

Mátyás ur öreg, ráncos kezeit egymásba fonta és félig lehunyta a szemét:

— Különös, hogy ön kérdez engem, de én mégis felelek. A háboru után bujdosam erdőkben, falvakban és pusztaságokban. Sokszor nagy veszedelemben forogtam és e szomorú években, midőn a börtön és a bitófa fenyegetett, sokszor gondoltam a halálra. De a halál elkerült.

Egy pusztá szigetre vettem be magam a Duna közepén. Ott élttem és onnan nem mozdultam, amíg csöndesebb idők következtek. Akkor kezembe vettem a vándorbotot és elindultam hazafelé. Nem tudtam, hogy élnek-e azok a jó öreg emberek, akiket szerettem. Egy ilyen este érkeztem haza... Épen ilyen esendes és bus őszi idő volt, csak hogy még világosabb. És ilyen volt minden. A gaz benötte az udvart, az eső befolyt a házba, és kóbor kuntyák bitangoltak az udvaron. A

szél egy varjufészket lógat nyárfán, amit én kisfih koromban ültettem.

Beléptem az udvarra, sehol sem találtam senkit, mindenütt kopár esend, elhagyottság, por és szuette butorok. A ház végében ült egy öreg asszony. Megismertem, a dajkám volt valamikor, de ő nem ismert meg. Meg se mozdult a gerendáról, amelyen ült és varrogatott valami férfiruhát. A vén asszony neve se jutott eszembe. Ha tán nevével szólítottam, akkor megmozdul és tán rám ismer. Tovább mentem az elvadult kertbe. A domboldalon óriási sárgatökök ragyogtak az alkonyi napban: ez volt minden növényzet a kertben. És a tökök között, a porban, egy rongyos bekecsü öreg ember ült: az apám. Talán éppen úgy nézett ki, mint én mostan... (De mégis másképp.) Megszólítottam, akkor mosolygott és a sárgatökökre mutatott: "Ugy-e szépen nőnek? Nemsokára akkorák lesznek, hogy meg se lehet őket mozdítani!" A sárgatökök valóban óriásiak voltak és kérkedve ragyogtak zöld leveleik között, mintha hozám szóltak volna: "Mi, mi vetted el az apád esztét! A tiedet is elveszük, ha itt maradsz!"

Abban az időben sokan voltak olyanok, akik a tök növést lettek, mert egyebet nem csinálhattak. Az anyám után nem is mertem kérdezősködni, úgy sem felelt volna senki. Mielőtt elbucsztam volna a szülei háztól, próbáltam az apámmal beszélni. De mikor megmondtam neki, hogy ki vagyok, felugrott a porból és kerekét oйдott. Elrejtőzött az erdőben és nem lehetett onnan kiesalogatni. A vén dajka az apám ruháit varrogatta a gerenda szélén, fel se pillantott, mikor mellette elhaladtam. Elmentem... Erre, — felfelé az országuton és a hegyről sokáig néztem a roskadt udvarházra és szerencsétlen lakóin gondolkodtam. Erre, — felfelé...

Mátyás ur egyszerre elhallgatott és ijedten nézett körül. Az ős vendég még mindig mozdulatlanul ült szemben vele és szenvedélyes, barna szeméi ragyogtak.

— És aztán, tovább? — kérde az öreg ur. Mátyás e keserű visszaemlékezések alatt lehorgasztotta a fejét és csapzott fehér haja homlokába hullott. Remegő hangon folytatta:

— Aztán? Évek multak és én asszonnal jöttem ide vissza, amikor mindenki a föld alá költözött, akik itten addig éltek. Sok év után, mert a sárgatökök még sokáig nőttek óriásokká és vén dajkám a gerenda szélén még mindig varrogatott. Mikor az asszonnal idejöttem, már akkor minden esendes volt... Külföldön kóboroltam és külföldön nősültem. Egy szöke és német nő volt a választottam,

Igen szegény volt, igen szegény voltam én is, — kézimunkával kerestük a kenyerünket, — éppen egymáshoz illtünk.

Am csak addig, amig ide jöttünk. Mert ez szép vagyon volt, az én hajam deresedett, nóm pedig szép volt és ifju. Kapumat kinyitottam, hogy mindenki idejöjjön, aki esudálni akarja nőmet és poharat akar üríteni velem. Hahó! A hintók jöttek és a vig cimborák itt nyüzsgöttek. Az udvaron akkor rózsák nyiltak és a vaddal dus erdő puskaropogástól visszhangzott. Vig élet volt az! Szöke asszonyom a vig cimborák kedvéért magyarul is megtanult: most is halom hangját, ahogy a poharak összecsendültek és a cigány tust huzott: éljen a haza! Ezt kiáltozta és én velem a legboldogabb ember. Csak néha, borus éjjeleken kísértett a gondolat, hogy gyermekünk nem volt. Akinek örülni lehetne, aki a vig cimborákat innen elzavarná és esendessé és boldoggá tenné a vén udvarházat.

És tán ez volt az oka, tán a vig cimborák, hogy szöke asszonyomtól, akivel a szegénység kenyerét egykor boldogan ettük, elhidegültünk. És ő is. Mig egy napon, titkon elhagyta házamat. Hogy kiivel ment el, hová repült a szöke nő: soha se próbáltam megtudni. Kapumat bezártam és az udvar rózsáit leszaggattam. A vig cimborák ezentul hiába zörgettek ajtómon: öreg inasommal tüzeltünk a téli esteken és nyáron sárgatököket ültettünk a homokos domboldalba. Sárgatökök... Az élet így ment simán, események nélkül. Télen tüzeltünk, nyáron óriássá neveltük a sárgatököket. Most már nincs semmi... semmi...

Amig az öreg ur beszélt, fejét mellére esüggesztette és hangja mindig halkabb lett.

— Most már nagyon öreg is vagyok... mormogta lassan. Senkim és semmim nincs. — Az életem elmúlt Utánam nem jön senki. Boldogtalan voltam.

A szék karjára ejtette ős fejét és nagyot hallgatott. Az ismeretlen egy pillanatig még várt, hogy tán szólani fog. De az öreg ur hallgatott. Az ismeretlen esendes felemelkedett és az egyhanguan ketyegő kakukos órához lépett Megállította a mutatóját, mileött az óra nyolcat ütött volna. Aztán elöltotta az asztalon álló lámpát és lassu lépésekel lement az ambitus lépésőjén, majd elhagyta a házat. Csiga, a rémlusta inas egy félóra mulva megjelent az ambituson, hogy vacsorázni hívja urát, de hiába költögette.

Kocsink lassan haladt a lejtős országuton, az unghi berkek zugtak a hegyoldalokban és a roskadt, vén udvarház elmaradt mögöttünk; a történetét utitársam mesélte el és hozzátette, hogy az az esti látogató bizonyosan a halál volt.

A két Glubovitz

IRTA: THURY ZOLTÁN.

A fiatalabb Glubovitz jóformán suhanekorában került fel a fővárosba, de már akkor se igen látszott meg rajta, hogy vidéki. Roppant finoman öltözött s a modora is olyan előkelő volt, mint valami hivatalnoké. E miatt valami megkülönböztetett szivességgel bántak vele a boltosok, akiknél segédkezett. Csak úgy szóltak hozzá: Szabad kérem Glubovitz ur, kérem, sziveskedjék Glubovitz ur... És különösen kitüntették az asszonyok, a vevők. Órákig elültek az áruasztal előtt a törpe zsölyvényeken s várták, amíg Glubovitz ur mással végzett, hogy rájuk kerüljön a sor, mint a patikában. A többi segéd az alatt a pudli körül ácsorgott s jóformán csak a keze alá adtak holmit, amint parancsolta. Az alatt pedig alattomosan pislogtak reá és névtelen levelekkel jgyekeztek bemártani a főnöké. Glubovitz mindennel szemben érzéketlen maradt. Azzal az eleganciával szolgálta ki a hölgyeknek a csipkét, szallagot, fodrot, mint a bankár a grófokat a büróban; szó nélkül jött, ment, pontosan, mint valami óramű, senkit se engedett közel magához, hozzáférhetlen, hideg, mindig frissen vasalt ur ember volt; akinek csak akkor villant meg a szeme, ha sok pénzt olvasott. Ilyenkor lázas mohó vágygally tüzelt le a pillantása a bankókra és reszkített a keze. Különben egy viceházmesternél volt hónapos ágya s retket vagy ha éppen pazar kedvében volt, turót vaesorázott. Ebből a vizes lyukból, a mosókonyha mellől indult ki minden reggel a sok nagy ház közé, a mik közül néhányat már kiválogatott magának akkorra, amikor sok pénze lesz s a kiéhezett ember végtelen étvágyával nézte a sok boltot, amit majd mind fölhal, ha egyszer elég pénze lesz ahhoz, hogy a maga kezére kezdjen üzletet.

Igy élt úgy tíz esztendeig s akkor aztán fölmondott a főnökének s a szomszédban bérelt egy kétakkora boltot, mint amilyenben eddig szolgált s bevonult belé, mint egy fejedelem. Sok ládával, szövettékeresccsel megrakott kocsi kísérte s hátul egy egylovas szekér hozta a nagy, kétajtós kasszát, amit nyolc legény cipelt be rudakon a sarokba mindjárt a gázóra mellé. Oda készítették el az irodát is csupa üvegfalból s beállítottak két íróasztalt is. Egy tekintélyeset a főnök urnak s egy kicsi szerényet a fal mellé valami hivatalnok, aki majd a könyveket vezet.

Akkor írta az öreg Glubovitzné levélben, hogy jó volna talán a nagyobbik fiúnak is Budapestre jönni. Csinálja be valahová az öccse, vagy adjon neki egy kis állást vagy valamit, szerényet. Nem sok kell neki, csak éppen, hogy éljen. A fiatalabb Glubovitz erre írt, hogy csak jöjjön a bátyja. Azt gondolta, hogy úgy is szükséges lesz valami megbízható ember, fölhozta tehát Adolfot és beültette maga mellé az üveg irodába.

A bátyja azonban falusi volt, nem igen ismerte ki magát itt az urak között. Esetlenül, a nagy

testü emberek-tempós lassúságával mozgott, dörmögve, nagyokat nyelve beszélt s amikor már néhányszor kegyetlenül leszidta az öccse, óvatosan vigyázott, hogy ne mondjon valami olyast, amire az megint ostobának meg marhának mondja el. Különben egészen jól elvégezte a dolgát a sok üzleti könyv között, amelyeket mintha egytől-egyig hozzámértek volna; dolgozott három ember helyett. A fiatal Glubovitz különben alul tejuveget vágatott az iroda falába s ilyenformán a vásárló nagy uri közönség szemét se zavarta a nagy falusi zsidó, amint neki dülve a könyveknek, széles háta kifeszült a zsiros, kopott barna kabátból.

Azonközben híre ment a fiatal Glubovitz szép nagy üzletének otthon is, és felkiváncsoltak az öregek. A vén Glubovitz sétálva pipázni akart a szép boltban, a mama pedig csak nézni a sok csipkeholmit és simogatni a szemével a selyem és bársonyfélét. Különben azt is írta, hogy szeretné valami jó tanárral megvizsgáltatni magát, mivelhogy napról-napra nehezebbnek érzi a gyomrát meg a lábait s azt hiszi, hogy vízkórsága van. Az idősebb Glubovitz, az Adolf megijedt erre. Nagy keze reszkette ügyetlenkedett a könyvekben, sűrűen törülte a szemét egy nagy kék keszkenővel.

— A mama, a mama, — motyogott s idegessé tette az ifjabb Glubovitzot, aki már nem volt ennyire naiv. Rákiabált a nagy aggodalomba egészen belebutult emberre, hogy ne marhásokdjék s fogja be a száját. Azt mondta, hogy ő tovább lát az orránál. A mama föl akar jönni a nyakára, annyi az egész. A vén fiu, az Adolf belebujt a könyvekbe és rázta a fejét.

— Nem igaz, nem igaz.

Hogy mennyire igaza volt az Adolfnak, az hamarosan kislült. Az öreg asszony állapotát veszedelmesnek tartotta a tanár s azt mondta, hogy jó lesz mindjárt ott tartani a szanatóriumban. A három Glubovitz visszament a boltba s az öreg, a falusi mindjárt meg is engedte magának azt a gyönyörűséget, hogy sétálva pipált ott, ahol az uri dámák alkudtak a sok cifra semmisségre. Rémülten lökdöste be az üvegteterebe a kisebbik fia. Míg maga előtt taszigálta, azt mondta neki:

— Parancsoljon beljebb kerülni, tessék...

Nem akarta, hogy észrevegyék, hogy az a nagy csizmás, falusi zsidó az apja. Az Adolf tájékoztatlanul, bután bámult reá s csak akkor jött méregbe, amikor az öccse már künn tárgyalt a dámákkal a boltban. Az apja azonban keményen lehordta:

— Te mindig olyan nagy barom voltál, hogy megjedtek téled a népek. Igaza van neki, Finom ember kell az üzlethez, finom...

Különben a vénebb Glubovitz fiúnak anyai részről is kijárt a maga porciója, amikor beföttet meg narancsot vitt a szanatóriumba. A nyögős, mindig panaszos öreg asszony se igen válogatta meg a szót, ha ezzel

a nagy esetlen fickóval beszélt. Sirt, ha megforgatta a feje alatt a párnát s a térdével meglökte az ágyat s azzal aludt el, hogy leszedeget a vén fiúról minden becsületet, míg mind nagyobbakat és nagyobbakat pislantott s faradtan, inkább nyögve tudtára adta a véleményét:

... — Gyula más... Abban örömem telik... Finom üzlete üzlete van. Ó maga is urfi... Te utálatos bivaly, úgy lökdösöl, de úgy... — Ilyenkor már nehéz lélekzettel, erősen szuszogva elaludt s a nagy bivaly Adolf, sóhaja járta körül az ágyat, hogy betakarja a fölfuvódott formátlan testet.

A tanár különben nagyon haltatagon viselte magát, mint a tudósok általában, hanem egyszer mégis megmondta az Adolfnak, hogy a vén asszonyra már ne igen sokáig számítsanak, mert egyszer csak elmegy. Máskülönben nagyon nehézkes, de ha eljön az órája, akkor olyan fűgén kilebben ebből a világból, mint egy kis lepe. Csak a szívére kell, hogy menjen a víz, — mondta némileg népiesen a tanár ur, hogy az Adolf is megértse — s akkor aztán vége. — Akkor nap erőszakkal kellett eltávolítani Adolfot a kis üvegirodából, mert kihallatszott a göresös, esuklós zokogása a boltba. És ekkor történt meg az, hogy amikor az öccse már nagyon durván szidta, a vén fiu fölkapta az egyik nagy könyvet s agyon akarta csapni a finom uri boltot. Szerencsére nem sok uri dáma volt az üzletben éppen abban az órában.

A vége pedig az lett a dolgnak, hogy egyszer csakugyan a szívére ment az öreg asszonynak a víz. Az öreg Glubovitz már vagy három nap óta mellette volt a szanatóriumban. A két fiu pedig éppen fenn volt a raktárban, amikor lenn a kis üvegbüróban esengett a telefon s a tanár beszélni akart valamelyikkel a testvérek közül. Egy kis szöke segéd szaladt a telefonhoz s aztán meg fel a raktárba elmondani, hogy mi az izenet; ő maga is izgatott volt egy kicsit s amikor lejött, kocsisért rohant.

Az öregebbik Glubovitz úgy rohant le a kis csigalépcsőn, hogy majd összetörte magát, hátul pedig erőlyesen rákiabált a másik.

— Micsoda buta szaladás... senki se kerget...

— A mama, a mama.

— Azzal nem segísz rajta, ha kitöröd a nyakad.

Akkor már leérkeztek a boltba s a gazda intézkedni kezdett.

— Krausz! Üljön a pénztárhoz. A Liza kisasszony menjen le a pincébe s mig visszajönnék, nézze meg a japán selymeket. A mi csak egy kicsit nyirkos, azt külön kell tenni. Majd én aztán gondoskodom róla. Fekete ur menjen a vámházhoz. Hol van Fekete ur?...

Fekete urat előbb elő kellett keresni, mert nem volt a boltban. A vénebb Glubovitz ész nélkül szaladgált künn az udvaron, meg benn a pincében, míg előkereste valahol. Ugy hozta, mintha rabot sürgetne a bíró elé s izga-

tottan pusmogott az öcsésének. — Siess kérlek. Menni kell már.

Mérgesen felelt a fiatalabb Glubovitz:

— Csak intézkedni kell előbb, vagy mi?

A vénebb igazat adott neki, de szorongva leste, hogy vége legyen már a beszédnek. Amikor még egyre halmozta egymásra a sok utasítást az öccse, szembé került vele a pudli mögé s lihegve, kinban könyörgött neki a szemével, hogy siessen. Az ifjabb Glubovitz pillantása párszor bosszankodva siklott rajta végig, de végre is méregbe jött a gazda s csunyán lehordta az okvetetlenkedő vén fiut.

— Eredj a pokolba! Hagyj nekem békét! Ugy hagynád itt az üzletet, mint a kocsis az istállót, hogy pusztuljon benne minden. Szégyeld magad!

— Szégyenlem, de gyere, kérlek szépen. Talán már nem is találjuk életben.

— Hogyne, mert olyan könnyen megy az.

— Elég könnyen, gyere Gyula, gyere.

A fiatalabb most már igazán dühbe jött.

— Hallgass! Nem vagyok kíváncsi az óbégatásodra. Én nem vagyok magadfajta vén számár, fogd be a szádát. Kérem a Gizi kisasszonyt.

A kisasszony nem igen sietett, s az öregebb Glubovitz a sorsába beletörődve, csendes megadással várt hátul, nekivette a hátát egy oszlop batizt kelmének.

— Gizi kisasszony, ne mulassa el a napot az inasokkal!

— Nem, kérem.

— De igen, kérem. Ha szüksége van rá az embernek, sehol megtalálják. Tartsa itt az orrát! Menjen fel a raktárba s a nyáriholmiban csináljon egy kis rendet.

Hátul csendes, rekedtes hang szólott bele a beszédbe.

— Gyere már.

Mérgesen riadt rá a vén vidéki a fiatal Glubovitz.

— Intézkedni csak kell! Hivj ide Ferencet.

Mindenfelé kiabáltak:

— Ferenc! Ferenc! — Hátul pedig sötétben bámult a sok ember közé az öregebb Glubovitz.

Végre elindultak. A fiatalabb testvér az egész uton szidta az öreget. Azt mondta, hogy még ez se jutott az eszébe, az se, ilyen hajszában az ember mindent elfelejt... A vén fiu pedig nyögött mellette:

— A mama, a mama...

A szanatóriumban szomorú csend fogadta őket. Mikor az öregasszony szobájához értek, éppen kifelé jött a tanár.

— Már késő kérem. Meghalt.

Az öregebb testvér neki vágta magát az ajtónak... Lihegett s melle s ordítani kezdett mint egy nagy állat.

— Mama, mama!

Az öccse csitította.

— Ugyan hallgass! Ne bólogdulj meg... Összeszalad a ház...

OZSONNA

IRTA: KOSZTOLÁNYI DEZSŐ.

PIROSKA négy éves. Piroška az asztalnál ül a nagyanya ebédlőjében. A virágosvázák, a fehér és fekete torták közül sápadtan kandikál ki szőke feje, amely olyan, mintha félig porcellánból, félig cukorból lenne. Okos és hideg-kék szeme lelkesen bámul. Ha lehunyja, hasonlít a komoly és illedelmes alvóbabákhoz.

A délután ideges zavarban mult el. Alig ebédelt meg, a benne a kis szobába cipelte és fejét sokszor egymásután belemártotta a gőzölgő vízbe. A víz sütötte és a szappanhab huncutul esipte a szemét, úgy hogy sokszor kellett hunyorgatnia, míg újra látott. Arra is emlékezett, hogy a padlón széles aranytőcsákban folyt össze a napfény. Azután a tükör elé állították. Itt a benne elővette az anya fehér elefántesontfésűjét és sokszor egymásután végigteperte nedves hajtincseit s ez nagyon fájt. Végül elkészültek, beültek egy kocsiba és a nagyanya lakomájára mentek. Félnégy lehefett.

Ekkor már az utcákra csokládészinű félhomály ereszkedett. Piroška fejcséjkéjét a koci ablakához nyomta s nyugtalanul nézte az elsuhanó házakat. Füle pirostra gyulladt az izgalomtól. A sötét kocsiban olyan volt, mint két picike láng. Szeretett volna sirni, de félt, hogy az anya megharagszik és ő sajnálta az anyát. Hogy ne okozzon neki fájdalmat, inkább dobolt az ablakon és nagyokat és őszintéket nyelt.

Mire megérkeztek, már gyujtogatták a lámpákat. Hideg délután volt, korán sötétedő. Piroška gyorsan felsuhant a lépcsőn és kinyitotta az óriási üvegajtót. A nagyanyánál egyáltalán minden üvegből van. Egy pillanat alatt végignézte a folyosót, amely a szobából kirakott butoraival ünnepi izgalmat keltett s sokáig bámulta az asztalon a mayonnaise-halat, a rákpástétomot, a tortákat és a sajtot a köpecs, vörösrümosüveget, mellette a kék cukortartót, amely máskor mindig a kredencen állott a gyertyatartók mellett. Ez egy kissé nyugtalanította. De így van ez mindig december másodikán, Aurélia napján, mert akkor a nagyanya nevenapja van. Ezen a napon a porcellántalakon sárga piskóták állottak, amelyekbe apró mandula- és mogyorószemecskék voltak belesütve, üvegszerűen csillogó birsalmasajtszeletkéik, rubinpirosak, vagy halványrózsaszínűek, marcipánok és gyümölcskenyerek. Benn a tulfütött és landadt levegőt rózsafüstölő cukrozta, amit az izzó vaslapátra vetett a eseléd, végigjárva vele a szobákat. A kanári a forróságban alélve esipegett kis kalitkájában. Fönn az állványon a kitömött evet szőre majdnem tüzet fogott. Meggyujtották az összes gyertyákat és a lámpákat, az óriási petróleumlámpakolozsust is, amely az ebédlőasztal fölött lógott és csak ilyen ünnepi alkalmakkor égett, mielőtt a rokonság különböző tagjai — na-

pokkal előbb — megvizsgálták, vajjon nem mond-e csütörtököt a nagy estélyen. Csak kevesen értettek hozzá.

Piroška elkáprázva állott a fénytengerben.

Egyenesen a szalónba ment, ahol sok asszony, leány és fiu lármázott. Megállt a piros szőnyeg közepén. A fiatal emberek felugráltak, kezet csókoltak az anyának, de őt nem vette észre senki. Percekig állt így duzzogva, várakozva és kémlélődve. Végre Tusi, az unokanővére észrevette.

— Hogy vagy, Piri! — kérdezte és tovább ment.

Piroška felelni akart, de nem jött szájára szó. Zavarban volt és nem értette, miért kérdeznak tőle olyast, amelyre úgy sem várnak feleletet. Torka összeszorult a méregtől. Fájt neki, hogy mind jól mulatnak, nélküle is. Már az anyja se törődik vele. A leányok, Iby, Iky és Mary ott ülnek a teasztalnál két katonatiszttal és reá se hederiteneik.

A bonne megfogta kezét.

— Allons chérie...

A zöld diványra ültette.

Piroška most nézte a leányokat. A katonatisztek cigarettáztak és udvaroltak, különösen Ibynek, aki a legyezőjével hadonászott s folytonosan kacagott. Egyik hadnagy, a szőkebajuszu, ritkábban szólott, de mihelyt kinyitotta a száját, a leányok majdnem szétpukkadtak a nevetéstől. Most is mondott valamit. Elkérte Iby legyezőjét és legyezni kezdte magát. Piroška erősen figyelt.

— Szép legyezője van — folytatta a hadnagy és eltorzította arcát.

Viharos kacagás.

— Rudi, — mondta egyik leány — magából gyönyörű leány lenne.

— Igen! Ezt már sokan mondták nekem.

Szavai most is harsogó nevetésbe veszttek. Tényleg úgy mondta ezt, mint aki kicsit biztos a sikerében s tudja, hogy szellemes, kedves és elragadó. Piroška azonban az egészről semmit sem értett. Miért kell ezen nevetni? A hadnagy a levegőbe dobja zsebkendőjét, a lányok újra kacagnak. Piroška előrehajolt, fejcséjkéjét képtelen gondolatok szorongatták és szégyelte magát, hogy ilyen buta. Közben a zavar egyre nőtt. Rettentő sokan jöttek. Először egy sápadt, nagyorru hölgy, az urával, egy vöröszakállas kövér urral. Azután sok-sok leány és még több fiu. A látma már olyan nagy volt, hogy egymás szavát sem értették. Mindenki beszélt és senkisémet figyelt. Zongoráztak, hegedültek, énekeltek, füttyültek, kukorékolnak és sipoltak. A sápadt kis leány pedig reménytelenül, sóvárgó szemmel várta, hogy végre észrevegyék.

Átment a másik szobába is. Ottan egy öreg urat és egy öreg nénit figyelt, akik németül beszélgettek. A divány sarkába húzódott s halhatatlan megvetéssel méregette őket. Ezt gondolta magában:

— Érthetetlen, milyen gyerekesek ezek a nagyok. Most játszanak előttem és fontoskodnak, hogy értik egymást, holott egész bizonyos, hogy ezt a beszédet senki a világon se értheti. Hiszen én se értem.

Ekkor a nagyanya kézenfogta és bevezette az ebédlőbe, ahol egy hosszú fehér asztal volt felterítve a lakomára. A többiek ott ültek mind. Piroška az anya mellett kapott helyet. Itt már kissé érdekesebb volt a társaság. Közvetlenül előtte ott csillogott a tortakés, amit kezébe is vett de az anya nyomban letétette vele és így csak az angyalos tányérban gyönyörködhetett. A többiek különben éppen olyan értelmetlenségeket beszéltek, mint előbb. Egy pufók, zöldruhás hölgy, aki — mint Piroška észrevette — a békához hasonlított, állandóan a rokonairól fecsegett. A másik mindenkitől azt kérdezte, hogy érzi magát, de akárcsak Tusi, nyomban el is fordította fejét. Ez a hölgy most a mamához fordult:

— Hogy van a kicsike?

— Köszönöm, elég jól.

— Csak el ne rontsa a gyomrát...

Piroška nézte a nénit, a sok ruhát, a színes tortákat, a tányérokat és türelmetlenül felszengett a székén.

A néni beszédén annál inkább csodálkozott, mert látta, hogy az ozsonnán ő eszik legtöbbet. A többiek is borzasztó sokat ettek. Megitták a haboskávét, azután jött a pecsenye, a torta, a gyümölcs, a sajt és még mindig nem laktak jól. A pufók hölgy, akinek mindenki bókolt, megnyit megsoványodott a nyáron Marienbadban, már harmadszor vett a habostortából. Egyébként még nagyobb zaj volt, mint ozsonna előtt. Most az öreg urak már kurjantottak is. A körszakállas bácsi — kezében egy pohárral — felkelt és beszélni kezdett. Piroška nagyon figyelt, de egy szót sem értett belőle s nem tudta, haragszik-e a kövér ur, vagy csak bolondozik! Száját szélesre tátotta, homlokát előntötte a vér. Kiabált. Kékeslila erek dagadtak a husos homlokán.

Szemöldökei pedig kísértetiesen ugráltak, villogtak és cikáztak.

— Az a barátság, amely bennünket ehhez a házhoz fűz, helyesebben az a szeretet, mely min denkit elfog, midőn — ha szabad magam úgy kifejezni — elő be a szentélybe lép... ebbe a szentélybe, amely...

Piroška erősen nézte az ordító urat.

Az apához hasonlított, mikor szidja a eselédet. De a többiek mosolyogva néztek rá és nem sirtak, hanem integettek, helyeselték és zörögtek a villáikkal. Piroška hol a kövér urra, hol a vendégekre nézett. Nem volt tisztában, nevetni kell-e vagy sirni! Az orra viszkedett; szeme égett s a mellét valami különös félelem csiklandozta. Künn a konyhában pedig a villamoscsengők szüntelenül berregtek. Cselédek jöttek-mentek, ajtóik csapódtak. A szavak, hiába próbálta elhesseelni, mérgesen zümmögtek szája körül, mint a darazsak. Füle csengett. Azután a kövér ur magasra emelte poharát és kitört a beszéd; a vendégek felkeltek, az üvegtányérok újra úgy csörömpöltek, mintha millió apró szilánkra törtek volna. A másik szobában butorokat tologattak. Az egész egy rossz álomnak látszott, amelyből nemsokára fel fog ébredni. De hiába mereszgetté szemét. Még mindig előtte voltak a vendégek. A folyosón feltűntek a cigányok. Gyantázták a vonót, hangolták a hegedűiket, tust huztak a beszédre. Attól tartott, hogy a plafon a fejére szakad, köpor hull a társaságra s a ház összedől. Orrában a kenesgyufa émelyi-ő füstjét érezte. Egy fiatalur a zongorához ugrott és dühösen rácapott, mintha bántalmazni akarta volna. A bus macskazenébe kétségbeesetten hangzott belé az urak dörögése, a lányok és asszonyok vihogása.

Piroška fel akart kelni, de nem birt. Kék szemét rémülten jártatta körül a szobán. Area halál-sápadt lett.

— Hisz ezek bolondok! — gondolta magában. — Hisz ezek egytől-egyig meg vannak örülve...

Aztán torkaszakadtából elkezdett sirni.

HA MOST fizet elő a Magyar Hirlapra, megkapja még az 1918-dik esztendőre szóló pompás kiállítású, példátlanul értékes és gazdag tartalmu NAPTÁRUNKAT.

A Magyar Hirlap előfizetési ára:
 Egész évre két dollár, fél évre egy dollár.
 Canadában egész évre 3 dollár, fél évre \$1.50.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 2227 W. JEFFERSON AVE. DETROIT, Mich.

... de a mellényzsebéből fizegetné ki a mi-
 ciusban eperrel szórhatna tele az ország-
 szony, hogy a térből nyár legyen, hat már-
 ne a szán! Ha meg azt akarna a szép asz-
 lomteres országutat a másnap csillingelhet-
 kent cukorral hintethetné be a száznusz ki-
 akarok szánkózni! — Hát Grassalkovich-
 dana, e ragyogó tavaszi napon: — Kassára
 kedhetné meg. S ha Marianne ma azt mon-
 nagy szó ez, — megerőtletes nélkül oseele-
 összes adósságait kéne kifizetni, — pedig de
 ne menni egy kis kölcsönért; ha tokonai
 tehete, anélkül, hogy a szomszédhoz kelle-
 atshansz, azt mind megveszem, hat meg-
 galambnak: „Répülj délig, s ami földiken
 ben, az egész tévidéken. Ha azt mondana
 ember az egész hatáiban, az egész megyé-
 kaja sikerrel járt, ma ő a legvagyonosabb
 ze azt, amit az ősei elpocskoltak! A mun-
 dökig kegyetlen és vizen, hogy visszaszer-
 tott össze pénz, hazat, földet és élt eszten-
 sai Izidor, aki a hangya szorgalmával gyű-
 vally megvette. Es mi ő ehhez képest, ő Bal-
 s a jövő évi termést a váradi zsidó már ta-
 nincs téglá, a melyik be ne volna táblázva
 bat, meg egy agaraszosor. A kurtájukon
 van, ezenfelül egy vadászpuska, egy borka-
 jel. Az egész vagyonuk, ami a szobukben
 fink a forrászel gyorsaságával verték szel-

— 137 —

— 140 —
 — Mondja, Marianne, — szólott halkan,
 — de komolyan, őszintén, visszaemlékezett
 ön néha azokra a napokra, amiket együtt
 töltöttünk itt el? Eszébe jutott, hogy egy-
 kor közel állottunk egymáshoz, én se vol-
 tam oly rideg gondolkozású, mint ma, ön se
 oly kacér, mint most s a lelkünkben láng
 lobogott, amely bevilágította életünket?
 Az asszony gyanakodva nézett a férfi-
 ra. Izidor nagyon választékosan fejezte ki
 magát: ez nem volt tiszta munka.
 — Hagyjuk talán ezt, Izidorkám... —
 felelte elgondolkodva. — Én se szeretek
 kétszer lépre menni... De ha éppen beszél-
 ni akar róla, én szívesen megmondom a vé-
 lelményemet. Kíváncsi rá?
 — Mindenesetre.
 — Nos, maga kissé angolosan bucsuzott
 tőlem annak idején, angolosabban, mint a
 mennyire joga lett volna. Köztünk végre is
 nem történt semmi, s ön mégis, hogy ugy
 mondjam: szakított velem... Némely asz-
 szonynak az ilyesmi talán jobban fáj, mint-
 ha a kedvese hagyja ott. Mert a szeretőre
 rá lehet unni, ez érthető, az ember idővel
 bételik, tehát az ilyesmire mintegy jogunk
 van, de ha férfi ott hágy egy nőt, akivel
 nem volt viszonya, akivel legföljebb csak
 alakulni kezdett egy lelki kapcsa, az a leg-

... tunk róla. Jó barátok maradtunk továbbra.
 got és igerje meg, hogy máskor nem beszél-
 mondjak... Hagyjuk tehát ezt az egész dol-
 nek, hogy megtagadjam magamat és nemet
 zom azzal az önértetémmel, a becsületem-
 nem veszhet el nyomtalanul, de így tarto-
 egykor vonzódtam önhöz s olyan érzellem
 kezem, mert ön tudja a legjobban, hogy
 talán harózs nélkül nyujtana önnek a
 választók. Ha szegény ember volna, ugy
 a pénzért megyek magához... Őszintén
 ti fel a világban — és joggal, — hogy csak
 kor gazdag ember és azt a látszatot ébresz-
 szor pedig, hogy megkérte a kezem, ami-
 vágta, hogy nem kellek magának, másod-
 ges szavainál hangosabban a szemembe
 amikor elhagyott s hallgatagon, de az égő-
 maga kétszer alázott meg elétemben. Először,
 — Lassa, Izidor, — mondotta halkan —
 Az asszony sóhajtott.
 lam!
 men fogom hordozni. Gyöngyölete lesz ná-
 a teljesen elkábult Izidor. — A tenyere-
 — De jóvá fogom tenni, — bizonykodott
 zott, — szólalt meg végre az asszony.
 — Maga nekem sok szomorúságot oko-
 met következett.
 metlenül, pirosan állott előtte. Hosszu szü-
 Marianne nem választott. A férfi türel-

— 144 —

— 141 —
 nagyobb megaláztatás, mert a nőnek érez-
 nie kell, hogy nem tetszik és így nem kell a
 lovagjának... Ez az őszinte véleményem,
 s ezt, ha kíváncsi lett volna rá, már régen
 megmondottam volna.
 Izidor egy kissé megkönnyebbült e külö-
 nös fejtegetés hallatára. Fehát még se az
 utolsó ember a világon, csak udvariatlan...
 Ezt a hibát a Balsaiak évszázadok óta a leg-
 könnyebben bocsátották meg maguknak.
 — Önnek igaza van Marianne, — felelt a
 lovag — de meg kell értenie egyet. Annak
 idején, amikor Pál még élt s én eljárogat-
 tam a közép-balsai kúriára, nekem, a tönk-
 rement földesurnak, két ut között választan-
 nom. Vagy megmaradok az ön lovagja és
 telekkönyvezetőnek mehetek, mert nincs
 egy megveszekedett krajcárom, vagy ipar-
 kodom talpra állani s ember faragok ma-
 gamból. Az irnokok nem jó Don Juanok,
 Marianne, s nem vagyok oly dőre azt hin-
 ni, hogy ön az ilyen állásu gavallérokkal
 barátkozni szeret... Ön ily esetben elfor-
 dult volna tőlem, sőt, ami még kellemetle-
 nebb, kinevetett volna. Így hát a másik u-
 tat kellett választanom és megkísérlni, tu-
 dok-e egyebet is, mint agarakat tanítani
 és lovakat behajtani? Nos, igazam van?
 — Az ön szempontjából mindenesetre —

tek és ő vizet töltött a szép asszonyrak, az me-val, együtt vadászta, agarasztak, kocsz meg élt s ő naphosszat együtt volt Mariannal. —
 — Viszaggondolt a régi idők, amikor Pali hímelt. —
 — Na, amikor a sivatagon összekad a többi szonyért meg kell küzdeni, mint az oroszán szép agarat lehet pénzen kapni, de az assz forrassa az ember a dolgot. Mert jó lovat, legtöbb mégis csak az asszony, akárhogyan szony; a jó is nagy dolog, az agar is, de a vereség, ami a Balsaiakat érthette: az assz szik előttük. Talán ez volt a legsúlyosabb övek s amelynek elérését lehetetlené te- talában az emberek mindazt, mi nem az fiatalkák és kívánatosnak tartotta, mint al- szire vetődött el tőle, kétszeresen szépek, érezni volt könnyűen, hogy voltaképp mesz- Ránézett az asszonyra; most, amikor retet vagy boszu... —
 — mi nem teljesülhetne, öröm vagy harag, sze- mindened van, s nincs az a kívánságod, a s közöttük Marianne is... Pénzed ha van, tél, az öröm, a rózsák, a napsugár, az asszony, Tied a falm, a határ, a megye, a tavasz, a — Tied az egész világ, mert tied az arany. —
 — mámorra a fejébe szállott s azt sugta neki: latságot. A pénz dolyte fölvetette, a pénz — 138 —

— 139 —
 — ujjai mindig összeértek s ilyenkor Mari- anne ajaka szélén alig látható mosoly jelent meg, amelyet csak Izidor tudott megérteni, s amikor a férfi karját nyújtotta a sógor- nőjének, hogy a dohányzóba vagy a kertbe vezesse, érezte, látta, amint Marianne ösz- szeborzongott s aztán végigsimitotta hom- lokát... De kár volt mindezt eldobni, mint a gyermek a gyorsan megunt, meg se értett játékszert... Most övé lehetne az a kéz, az a homlok s az a könyecsepp, amely az elébb ott reszketett az asszony szép kék szemé- ben... —
 — Izidor tovább nézte Mariannét, — a sógornője komolyan, révedező szemmel te- kintett maga elé... Talán ő is a multa gon- dolt, a vig estékre, a griffmadaras kuriá- ban, az elveszett emlékekre: a holdvilágos kocszításokra, amikor a keskeny hajtó-ülé- sen az egymás leheletét érezték, aztán a zord őszi napokra, amikor vacsora után a poétikus Izidor a dohányzó-fülkében sziva- rokból és cigarettákból meg gyufákból rak- ta ki az asztalkán, hogy "Szeretlek"... —
 — Pál ilyenkor a kandallónál ült és szunyó- kált, künt pedig üvöltöttek a balsai ebek... —
 — Óh, be szép volt ez az asszony, Izidor elká- bult, megingott a szineitől, a kívánatos aj- kaitól, acélos természetétől.

— Nos, hozzám jöme-e? — ismételte han- gosabban. —
 — utána. —
 — zsendülő lombokra. Izidor izgatottan sételt mellett, az ablakhoz állott és kinézett a tatanakodott Marianne. —
 — Ugyan mi jut az eszébe Izidor? — mel- ságtól. —
 — merem, de belsőleg reszkette az izgatott- ne-e? azt akarom mondani — szót ki- —
 — Ha megkérem feleségül, hozzám jön- te. —
 — Igen, nagy orrát komoly ábrázat környez- Izidor felállott és ünnepélyes iparkodott... Nem értek a talányokhoz. —
 — Másodszor nem megyek lepre, Izidor Marianne mosolygott. —
 — na kapcsolva? —
 — teljes és a lelket megérteni tudó férfi vol- zonyos. De ha a pénzhez meg egy tisztelt- —
 — Egyedül a pénz nem, Marianne, az bi- mas. —
 — azért ott csillogott előtte a ragyogó lato- dotta az asszony, ajkát felhagyasztva, de —
 — A pénz nekem nem imponál, — mon- volna. —
 — re, hát arra még az angol bank is adhatott dotta, "én vagyok a felvidék aranyembe- — 143 —

— 142 —
 — gnyolódott az asszony. —
 — Az önéből is, Marianne, hagyjon csak kibeszélni... Tehát nekiálltam a munkának és dolgoztam, helyesebben okos és ravasz voltam, ami a legnagyobb munka a földön. Szakítottam régi életemmel és új ember iparkodtam lenni, új célokat kerestem, el- sősorban bevallom, azt, hogy gazdag le- gyek. Pénz kellett nekem, sok pénz, hogy nyugalmat, kényelmet, boldogságot vehes- sek magamnak. Ez a tervem sikerült is és ma nemcsak hogy megvan az anyagi füg- getlenségem, de vagyonos vagyok, írnok he- lyett tőkepénzes lettem s ezidőszerint, ha akarom a zsbemben van az egész vármegye! Magának elárulhatom: én vagyok a felvidék leggazdagabb embere, a hármass hegyek aranyemberé! —
 — A nap épen rásütött s bearanyozta a lo- vagot, a haját, a piros ábrázatát, a sávos mellényét, a cipőjét, még az orrát is. Egy Balsai-orr aranyból testvérek között maga is megért egy kis földbirtokot. Marianne némi meglepetéssel nézte a szabolesi Kró- zust. Ő is tudta, hogy Izidornak van, de hogy ennyi, azt nem sejtete volna. Balsai Izidor, amennyire lehetett, titkolta vagyoni helyzetét, nehogy a rokonai kelletlenül jobban igénybe vegyék, de ha ő azt mon-

Az idegen-fiu

IRTA: ADY ENDRE

Hol esőrgő szánokkal jönnek be a leányos, virágos városba sok rubelű, esőkéhes, vad muszka urak, odavágyott Boriska mindig.

El, el innen a koldus Budapest-ről, mely kegyetlen és fukar az ő esodálatos, remek testű leányaihoz. Legendás Moszkvából jönnek a hírek. Selymes, szmirnai szőnyeges, illatos szeparékban — várnak ama nőkre, kiknek a vére tokaji bor. Csak daloni kell. Csak táncolni kell. Ezres bankókkal gyömöszölik tele a cipőket s ha jókedvük van, gyémánt darabokkal dobálódnak a cifra bolondos urak.

(Miért itt maradni? Kispénzű bankifjak szívét gyujtogassuk? Vagy legyünk gyalázatosak valamely vén és utálatos gróf gyenge gavallérságáért? Betürovó gépen zongorázzunk s lássuk, hogy just formál a esőkünkhoz minden majom? Férjhez menjünk az ismert derék iparoshoz? Ugy-e mienni kell?)

Igy bombáztatta a maga kis fejét Boriska. És már tudta, hogy megy. És már ment is, holott vele utaztak, nyugtalan, furesa gondok. (Boriska, Boriska, lásd te falun születél. Kis erdélyi falun. Még tán várost sem látott anyáddig, apáddig semmi familiád. Ők is csak keserűséggel jöttek Budapestre. Az anyád hét vármegyében híres gazdasszony volt. Mind a két nagyanyád is, Boriska. És mind szereték a gyermekéket, Boriska, neked kilene testvéred volt. Tente-tente. Emlékszel Boriska, hogy szeretted a testvérkéidet ringatni? És mégy Moszkvába. Moszkvába mégy, Boriska.)

Topogott a lábaeszkáival a rapid vonat bársonyos fülkéjében. Kinézetett az ablakon. Fehérke kis kezével homlokát, haját simogatta. Úzte a nyugtalan, furesa gondokat. (De koldus nem akarok lenni! Milyen szép vagyok. Látom én. Tudom én. És nem hozhatom én haza az ifjuságom? — Hazahozom. Bizony hazahozom.)

Pihgett a melle, pompás csipői remetek, arca tüzelt. Igértette magának a jövendőt, a mesz szibbet. A közelit pedig szépítette nagyon Boriska. És odaért fehér decemberi estén a rubeles városba.

Am de hiszen ez régen történt. Boriska már el is jött a városból, hol is esőrgő szánokkal jöttek téli esteiken, hófúvásos sikokon, repülve jöttek, jöttek esőkéhes, vad muszka urak. Már csak a multból hallja idáig Boriska a eserkesz muzsikások lármás dali-dóját, melyre táncolt valamikor szilajon. Oh, azóta sokat utazgattott Boriska. Csak Budapestben nem járt. Zakatoló lett azóta a szive és nem könnyen tüzel. Talán meg is halna ő, ha a régi tájakat látná. Hol híres, hét vármegyére szóló gazdasszony volt a két nagyanyja. És édesanyja tiz gyermeknek gögicsélt. Jaj, ha rá gondolt ezekre Boriska. Gyémántjainál nagyobb könyeket parancsolt ki a szeméből szoruló, rendetlen beteg szive.

Hát hazamegy ő, hát meg is halna, de élnie kell valakiért. — A ki elé majd elétoppán.

(Édes szenvedésem. Véremnek vére. A te anyád vagyok. Eljöttem érted. Viszlek királyfinak. Nagyon gazdag leszel. Ugy-e, na-

gyon gazdag akarsz lenni? Látod, veled áldott és sujtott engem az élet.)

És halogatta egyre Boriska a Gábor fiának a meglátogatását, kit hét esztendővel ezelőtt egy tiszta, derék muzsikné gondjaira bizott. Ügyvéddel járt nála, avval mondatta neki:

— Én egy magyar grófné vagyok, maga nevelje a fiamat. — Sok pénzt kap tőlem. Szeresse is nagyon, gondozza is nagyon.

És ment azóta a sok pénz sok részéből a világnak a Gábor gyerek asszonya számára. Az ügyvéd pedig irta gyakorta:

— A gyerek szép, egészséges, szeretik, gondozzák.

(Oh, oh, még nem. Félek arra menni. Megölne az ut. Várok egy tavaszt még. És elmegyek érte, az én áldott átkomért. Addig nő az ő pénze. Az övé. Neki kell. — Neki gyűjtöm. És elhozom egy-

TRÉFA VOLT!

A báró (ágyaeskájában alszik és álmában egy közönséges embert utánoz, aki úgy hortyog, mint egy iparos).

A gróf (egy feszítővással fölfeszíti a földszinti udvarra nyíló ablakot).

A báró (hortyog).

Az inas (fölnesz a eselédzobában).

A gróf (betolja az ablakot és óvatosan bemászik az előszobába, tapogat).

Az inas: Ejnye, ki mászkál az előszobában? (Kimegy az előszobába, ahol találkozik a gróffal).

Az inas (aki félreérti a helyzetet és azt hiszi, hogy valaki bemászott az ablakon, lopási szándékkal): Hó, hó, maga disznó betörő, mi az, mi az?

A gróf (browninggal fejbeüti az inast, úgy hogy az meghal).

A báró (azt álmodja, hogy ébren van).

A gróf (óvatosan, browningját maga elé tartva, benyit a báró dolgozószobájába).

A báró: Aoiá! (nyújtózkodik).

Az inas (oszlásnak indul).

Egy poloska: Bár a kék vért nem szeretem, de éhes vagyok.

(Megcsipi a bárót).

A gróf (betörő szerszámaival előszedi és feszegetni kezdi a Wertheim-kasszát).

A báró (fölbred a poloskától).

A gróf (kinyitotta a kasszát és kiszedi a pénzt. A mágnesokat jellemző hanyag mozdulattal mellényzsebébe gyűri).

A báró: Eeee... ájnye, ki az, ki kotorász a szobámban? Jean! Jean!

Az inas (sajnálja, de meg van halva).

A báró: So, der Dreckkerl, nem jön. Megnézem. (Kiugrik a dolgozószobába.)

A gróf (az ablakhoz ugrik).

A báró: Szó! Betörő! Konstábler! Konstábler!

Rendőr (az utcán): Tyü, ez a báró ur hangja! Az más, akkor megyek. (Az ablakhoz szalad, ahol éppen akkor ugrik ki a gróf.)

Rendőr: Hopp csak, tata. (Megfogja).

A gróf (browningot ránt, de kicsavarják a kezéből).

szer. Hazamegyek majd vele Budapestre. Vele haza merek menni.)

És így teltek a tavaszok. — A nyolcadik már. És a Rivierán, címiezi pazar, száz virággal ékes kertű villában, az anyai sóvárgásnak nagy betege volt már Boriska, a szive pedig megkopottabb, rendetlenebb, mint valaha.

(Elmegyek most már érted én Gáborom. Elmegyek érted. Elég volt már. Megszenvédtem. Gyógyíts meg most már te. Megyek érted én drága bünöm.)

A doktor pedig nem vigyázott. Hangosan mondta a terrasszon a komornának:

— Aime, vigyázzon az asszonyára, ha nem történik valami, két hónapig élhet még. Két hónapig talán.

És ezt hallotta bent Boriska. Sikoltva rogyott össze, de az

(Telefonálás. Rendőrök rohannak elő. A főkapitány is megjelenik. A gróf védekezik, verekszik, de nagynehezen lefoglalják. A rendőrök felkutatják a szobákat, megtalálják a feltört Wertheimot, az agyoncsapott inast. Kikutatják a gróf zsebeit és megtalálják a pénzt.)

Főkapitány: Na, gazember, hát most lássuk, ki vagy?

A gróf (névjegyet szed elő): Gróf Mágus vagyok a Parkklubból.

Főkapitány: Ehe... mene...

A báró: Ná, der Poldi. Alzo, mi jutottá az eszedbe, Poldi, olyan hámár kellét a pénz? Ein Mordskerl, der Poldi. C'est inoui!

Főkapitány: Boesánatot kérek, hogy közbeszólók méltóságos uraim, de a helyzet oly nehéz, hogy mégis arra kellene kérnem méltóságodat, méltóztatásék talán befáradni a kapitányságra, ahol megbeszéljük a dolgot.

A gróf: Hehehe, hehe.

Főkapitány: (megdöbbenve): Miért tetszik nevétni?

A gróf: Hehehe. Hehe. Nagyon jó. Mind be vannak csapva, uraim, csak viceeltem.

Főkapitány (egy a földön heverő csekre esik. Hebegve): He... be... be... hebe-berebe...

Főkapitány: Hehehe. Hehe... Nagyon jó. Csak viceelt. Az más.

Rendőrök kara:

A gróf ur viceelt,

A gróf ur viceelt,

A gróf ur viceelt csupán

Csu-u-upán!

Hehe! Haha!

Hehe! De jól mulatunk,

Majd megfuladunk!

Mindnyájá (karba): Hehe!

Mi hogy mulatunk! Mulatunk!

Csuhaj!

Kórus: Tunk... Tunk... Hehehe... Csuhaj!

Egy rendőr (megrugja az inast): Hallja, mit csinál ilyen savanyu pofát? Nem hallja, hogy csak viceelt?

Az inas (feltámad): ...Mulatunk! Mulatunk! Hehe! Csuhaj!

Mind: Jaj, de mulatunk! Majd megfuladunk! Csuhaj!

A 22 paragrafus, mely a hivatalból üldözendő eselekményekről szól:

Mulatunk... fuladunk,

Fuladunk... mulatunk!

(Függöny)

alélás percében tüzszerű erő gyuladt a lelkében. Nem lehet. Most nem lehet Nagy parancsok tiltják, hogy most már örökre megálljon verésében a szive.

Az a végzés, mely bizonyos asszonyokat anyaságra s anyai martiriumra szánt, megjelent és rátelepedett a címiezi villa sápadt, beteg szivü asszonyára. Boriska már haló hangon, de erős szavakkal rendezkedett.

— Holnap utazunk Moszkvába.

Hát újra ment a rubeles a szent város felé. És a szivére a fia vigyázott. (Jaj, csak ott lennénk már. Oh, jaj, csak ott lennénk. Két hónap. Oh, csak két hónapig lehet az enyém az én jó kis fiam. Milyen másként gondoltam. Ó szép lesz, nagy és okos. De nem tud semmit, az ő szegény öregvő, kis asszonyanyja mult idejéből. És együtt élünk. És ő lesz az én életem győzelme.)

Moszkvában pedig minden ugy volt, mint régen. Az illatos szeparék kapták s megint kérték az új, vidám leányokat. A esőrgő szánas, bolondos vig urak szórták a pénzt a dalos, táncos szép leányok között. Boriska az ügyvédjét kereste. Meghalt a szegény. Pár hónapja és ezt be sem jelentette.

Indult hát keresni a komornájával a közeli kis falut a Gábor gyerek szegény édes anyja.

Odataláltak. Előkerült a derék muzsikné. És Boriskának csak most jutott szébe, hogy nem tud oroszul. A régi pár szót ellefejtette.

Szólt az asszonyhoz minden más nyelven. Kacagott, sirt, gögicsélt és a karjait bábatartóan hajlongatta:

— Tente-tente.

A parasztasszony megértette. Ment elől s Boriska utána. Egy kicsi marhádig. Az ölben egy nagy szörsapkás, boeskosizmás esőpp legény villázta az almot.

A muzsikné előhuzta a fiut. — Boriska illatos zsebendőjét borította a maga szenvedő, fintoros, halálszínü arcára. Rettenetes büz volt itt. De aztán belenézett a fiu szemébe. Csodálatosan az ő szemei. Erős, poszgas volt a kölyök. Boriskának egész életindulata tört ki egy zuhatagban.

— Gábor, kis Gáborom. A té édes anyád jött érted.

A fiu, a félvad kölyök megijedt a cifra, női istenesodától. Hátraugrott és védően kapta magaelé a négy águ vasvillát. Oroszul mondott valamit és dühös volt a esőpp ember. Biztosan káromkodott.

És Boriskának nem ez a rettenetes vadság faesarta össze rossz, beteg szivét. De most jutott neki eszébe, hogy ő soha sem beszélhet a fiával. A kitől élete megváltását várta. És már két hónapja sines az életből. Csak megeseókolhatná, de a fiu már csapkodott a piszkos vasvillával.

Boriska hang nélkül összerogyott. A komorna hiába próbálta ébresztgetni illatos szerékkel. Boriskában nem volt élet. — A vad kölyök is megröbbsent. Leejtette a vasvillát. Ráhajoltak Boriskára. Csodálatos volt a halott. Cifra asszony az istállóban. Az ajka volt olyan esodálatos. Vadul, bolondul, kétségbeesetten esókra csucsoritott.

SZENT VERONIKA ZSEBKENDŐJE :- IRTA: LAGERLÖF ZELMA.

Óh te szent! Óh te isteni erővel megteljesedett! — kiáltotta. — Te meggyógyítottál.

— Ha Faustina nem hinne a szavaimnak, mondd el neki, hogy én meg a feleségem Ázsiából, Palesztinából származunk; olyan tartományból, ahol ez a betegség gyakori. S ott az a törvény, hogy a belpoklosokat kiűzik a városokból meg a falvakból s kénytelenek a pusztaságban menedéket keresni. Mondd el Faustínának, hogy a feleségem beteg szülők ivadéka és sziklabarlangban jött a világra. Gyerek korában egészséges volt, de mikor hajadonná serdült, kiűtött rajta a betegség.

A vincellér bevégezte a szavait s a rabszolga mosolyogva lehajolt hozzá s így szólt:

— Hogy kívánhatod, hogy Faustina ezt elhigye? Hisz ő a feleségedet egészségesen s virágjában látta! S azt is tudja, hogy a betegség ellen nincs orvosság.

De a vincellér ezt felelte rá:

— Legjobban tenné, ha elhinné. Különbö tanum is van rá. Küldjön át Galileába, Názáretbe egy követet. Ott mindenki igazat ad nekem.

— Talán valamely isten csodatételére gyógyult meg a feleséged? — kérdezte a rabszolga.

— Arra, — felelt a vincellér — eltaláltad! Egy napon hir kelt szárnyra a pusztaságban lakó betegek között. Ime nagy próféta támadt Názáretben, Galileában. Megteljesedett Isten lelkének erejével, megorvosolhatja betegségeket, ha csak kezével érinti a homlokotokat. De az elvetetett betegek nem akartak a birnek hitelt adni. — Minket meg nem gyógyít senki! — mondták. A nagy próféták kora óta nem akadt ember, aki közülünk csak egyet is ki tudott volna szabadítani a nyomorúságból.

— De volt köztük egy hajadon. Ez hitt. Ott hagyta a társait, hogy fölkeresse a Názáretbe vivő utat. Mert ott tartózkodott a próféta. S egy napon, amint a nagy kiterjedésű síkon haladt tova, egy férfival találkozott. Termete magas, arca halavány. Haja fényes fűrtökben omlott alá. Bogár szemei ragyogtak, akár a csillagok, csak úgy vonzották magukhoz az embert. De a nő, még mielőtt összetalálkoztak volna, így kiáltott felé: Ne jöjj közelembbe, mert tisztátalan vagyok! Mondd meg inkább, hol találhatnám a názáreti prófétát? — Am a férfi csak felé tartott s mikor odaért hozzá, így szólt: Miért keresed a názáreti prófétát? Azért, hogy megsimítsa a homlokomat s kigyógyítson a betegségeből. Erre a férfi odalépett elébe s homlokára tette a kezét. De a hajadon így szólt hozzá: Mit nyerek veled, ha te megsimítod is a homlokomat? Hisz te nem vagy próféta. Erre az idegen elmosolyodott s mondá: Menj el a hegy lejtőjén fekvő városba s mutasd meg magadat a papoknak.

— A beteg hajadon ezt gondolta magában: csufot üz belőlem, mert azt hiszem: meggyógyulhatok. Tőle nem tudhatom meg, a mit tudni akarok. És tovább haladt. Kis vártatva egy embert látott meg, amint a tenger síkon lóháton vadászni ment. Mikor oly közel ért hozzá, hogy meghallhatta hangját, így kiáltott felé: Ne jöjj közelembbe, mert tisztátalan vagyok! Mondd meg inkább, hol találhatnám a názáreti prófétát? — Mi dolgod van veled? — kérdezte tőle a férfi s lassan felé lépett. — Csak azt akarom, hogy simítsa meg a homlokomat s gyógyítson ki a betegségeből. A férfi még közelebb lovagolt hozzá. — Micsoda bajból akarsz meggyógyulni? — kérde. — Nem kell neked orvos. — Hát nem látod, hogy tisztátalan vagyok? — mondotta. — Beteg szülőtől származtam, sziklavárban jöttem a világra. — De a férfi nem huzódott tőle, még közelebb nyargalt hozzá, mert kedves volt és szeretetre méltó, akár a fésző virág. — Nincs szebb leány nálad Juda tartományában! — kiáltotta. — Ne üzz te is csufot velem, — mondotta a hajadon. — Tudom, hogy rothadt az arcom s a hangom olyan, mint a vad tigris üvöltése. — De a férfi mélyen a szemébe nézett s így szólt hozzá: Ugy cseng a hangod, akár a csermely tavasszal, mikor mészköveken csörög tova; az arcod meg sima, mint a puha selyem kendő.

Azzal oly közel lovagolt hozzá, hogy a hajadon megláthatta az arcát a fényes kengyelvasában. Nézd meg csak ebben magadat — mondotta. Belenézett s tiszta leányarcot látott benne, olyant, mint a pillangó imént kibontott szárnya. — Mit látok? — kérde meglepetve. — Ez nem az én arcom. — De bizony az — mondotta a lovas. — Hát a hangom nem rekedt? Nem olyan, mint a köves uton haladó kocsi zörgése? — Nem, ugy cseng, akár a citerás legédesebb dala — mondotta a lóhátas.

A hajadon megfordult s tovább haladt. — Nem tudod ki az, aki épp most tűnik el a két völgyfa között? — kérdezte a lovas. — Az, aki után az imént tudakozódtál: a názáreti próféta mondotta a férfi. A leány erre ámulatában összecsapta a kezét s a szemei megteltek könnyel. — Óh te szent! Óh te isteni erővel megteljesedett! — kiáltotta. — Te meggyógyítottál.

De a lovas fölemelte a nyeregbe s elvitte a hegy lejtőjén épült városba. Elment vele a vénekhez meg a papi fejedelmekhez s elmondta nekik: hogyan akadt rá. Azok tövéről hegyére elkérdezték tőle a dolgot, de amikor meghallották, hogy a hajadon beteg szülőtől született a pusztaságban, nem akarták elhinni, hogy meggyógyult. — Menj vissza oda, ahonnan jöttél, — mondták. — Ha beteg voltál, beteg is maradsz teljes életedben. Ne gyere ide a városba, mert különben másokra is ráragad a nyavalyád.

És a hajadon így szólt hozzájuk: Tudom, hogy meggyógyultam, mert a názáreti próféta meg simította a homlokomat.

E szavak hallatára így kiáltottak: Ki az, hogy meg tudná tisztítani még a tisztátalanokat is? Gonosz szellemek szemfényvesztése az egész. Térj vissza a tiedhez, hogy romlásba ne dönt minket is egytől-egyig.

Nem akarták egészségesnek nyilvánítani s ráparancsoltak, hogy kitakarodjék a városból. S kihirdették, hogy még azt is tisztátalannak tekintik, aki oltalmába veszi.

Mikor a papi fejedelmek ezt az ítéletet kimondották, a hajadon így szólt a lovashoz, aki odakünn találta a réten: Mit van tennem? Vissza kell térnem a pusztába a betegek közé.

De a lovas megint fölemelte a lovára s azt mondta neki: Nem addig a, bizony nem mégy vissza a betegekhez a sziklavárba, hanem mind a ketten elköltözünk más hazába a tengeren túl, ahol nincs külön törvényök a tisztáknak meg a tisztátalannak. És a hajadon...

De mire a vincellér elbeszélésében ideért, fölkel a rabszolga s közbeavatott: Ne folytasd tovább! — szólt. — Kelj fel inkább s kísérelj el egy darabon, ismered e hegyeket, hogy még az éjszaka utnak indulhassak hazafelé, ne keljen reggelig várnom. A császár meg Faustina sohse hallhatja meg elég korán az üzenetedet.

Mikor a vincellér a rabszolgát elkisérve, hazatért a kunyhóba, még ébren találta a feleségét.

— Nem alhatom — mondotta a menyecske. Azon jár az eszem, hogy ezek ketten még összetalálkoznak. Az, aki mindenkit szeret s az, aki gyűlöl. Ugy tetszik, mintha ez a találkozás kivetné a rendes kerékvágásból a világot.

VI.

Az öreg Faustina utban volt a távol Palesztinába, Jeruzsálem felé. Nem akarta, hogy másra bizzák a próféta fölkeresését s a császárhoz hivatást. Nyilván így gondolkodott magában: Ezt az idegent sem erőszakkal, sem aján dékkel nem bírhatjuk rá arra, amit kívánunk tőle. De hátha mégis teljesíti a kérélmünket, ha valaki a lábaihoz borul s elmondja, mily nagy nyomorúságban van a császár. S ki lehetne Tiberiusnak hűségesebb szószólója, mint az, aki balsorsa miatt épp úgy szenved, akár saját maga?

Az a reménység, hogy tán még megmentheti Tiberiust, megmentheti Tiberiust, megifjította az öreg asszonyt. A hosszú tengeri utazást Joppéig minden nehézség nélkül kiállotta s jeruzsálemi utján nem vitette magát zsölyében, hanem lóra ült. Ugy látszott, éppoly könnyen tette meg a fázasztó utat, mint a kísértetűzhez tartozó nemes rómaiak: a katonák meg a rabszolgák.

Joppéból Jeruzsálembe vivő útja örömmel töltötte el a szívet. Tavaszra járt az idő s a Sáron mezeje, melyen az első napon

vonultak át, ragyogó virágsszőnyeg volt. Még másnap is virágok közt haladtak tova, mikor a judeai hegyek közé értek. A különböző alakú halmokon, melyek között kigyózott az utjuk, egytől-egyig talpig virágban állottak a gyümölcsfák. S mikor az utasok belefáradtak a kajszin meg az őszi barackfák fehér rózsás virágainak a szemlélésébe, megpihentették a tekintetüket a feketés barna venyigékből sarjadó szőlőleveleken, amelyek oly gyorsan nőttek, hogy azt hitte az ember, látja a fejlődésüket.

De nemesak a virágok s a tavasz zöldje tették kedvessé az utjokat. Legnagyobb gyönyörűséggel az az embersereg töltötte el őket, amely ezen reggelen Jeruzsálem felé tartott. Minden útról, valamennyi kikötőből, magányos hegyormokról s a pusztaság legtávolabb eső zugából jöttek vándorok. A Jeruzsálembe vivő utra térve aztán nagy csapatokba verődtek s vidáman örvendezve haladtak tova. Egy hintázó tevéen ülő öreg ember mellett ott lépdelték a fiai meg a leányai, a vejei meg a menyei s valamennyi unokája. Oly nagy család, hogy bevált kis seregnek is. Egy öreg anyát, akinek nem volt jártányi ereje, karjukra emeltek a fiai, úgy vitték büszkén tova az előtte tisztességtudóan félreállott csoportok között. Ez a reggel igazán kedvre tudta volna deríteni még a legszomorubb szívet is. Az ég természetesen nem volt derült, hanem vékony szürkés fehér felhőlepel takarta. Am egyetlen utasnak sem jutott eszébe, hogy panaszra nyissa az ajkát azért, mert gyengén süttött a nap. S ez alatt a felhős ég alatt a virágzó fák meg a zsendülő zöld lombok jó illata nem rohamosan áradt szerete a légbe, hanem megpihent az utakon s a mezőkön. Ez a szép nap, mely derengő fényével és szélesendjével az éjszaka békés nyugalma emlékeztetett, úgy látszik, közölt valamit a természetéből az emberek tovasiető seregével, mert vidáman, de mégis kegyes érzelmekkel megteljesedve vonultak előre, halk hangon ősi himnuszokat zengedezve, vagy ritka, ódon hangszereken játszva, amikből szunyogzümögéshez vagy prücsökcsiripe léshöz hasonló hangok fakadtak.

Az öreg Faustínára is átragadt a buzigóság meg az öröm. Biztatta a lovakat s kösben egy mellette lovalgó római ifjuhoz így szólt: Az éjszaka álomban Tiberiust láttam s arra kért engemet, hogy ne halogassam az utamat, hanem enjek egyenesen Jeruzsálembe. Ugy tetszik, mintha jelt adnának veled az istennek, hogy el ne mulasszam ezen szép reggelen a Jeruzsálembe menetelt.

Amint kijelentette e szavakat, egy hoszan elnyuló hegylancnak épen a legtetetejére ért. Nagy, mély völgykatlan tátongott előtte, szép magaslatokkal övezve és a völgy sötét, árnyékos mélyéből emelkedett ki egy szikla, melynek ormán épült Jeruzsálem.

(Folytatjuk.)